

Posudek školitele na bakalářskou práci ve stud. oboru Klasická archeologie:

Gergely GAŠPÁR, **Konsekračné a komemoratívne mince rímského cisárstva 1. a 2. storočia nášeho letopočtu**. Praha 2014. Str. 96.

Původní záměr věnovat se speciálně jen konsekračním mincím byl po konzultaci se školitelem rozšířen i na mince komemorativní, které byly raženy na připomenutí (ovšem s aktuálním politickým podtextem) již dříve zemřelých císařů a ikonograficky stojí v úzké souvislosti s vlastními konsekračními mincemi, raženými zpravidla jednorázově u příležitosti zbožštění právě zemřelého císaře. Časově byla pozornost omezena na dvě první století principátu, která jako období „klasických konsekrací“ poskytovala dostatek materiálu a dovozovala posuzovat dynastický smysl konsekračních ražeb, který v následujících stoletích v podstatě odpadá. Kol. Gašpár si bystře uvědomil, že konsekrační ražby byly prakticky jediným druhem ražby, kdy mince byly emitovány primárně jako „sdělení“, nikoliv jako prosté „peníze“. V práci bohužel, při své stručnosti, tuto skutečnost širěji nerozvinul.

V úvodu práce kandidát podává stručnou charakteristiku republikánského mincovnictví a spíše obrazovou formou sestavuje přehled římských nominálů z období republiky a principátu. Tato část souvisí s vlastním tématem práce jen velmi volně, posloužila spíše jen autorovi pro vlastní potřebu rekapitulace stavu římského mincovnictví, do něhož vstoupil pak Augustus svými mincemi konsekračního typu, což byla jistě zásadní typologická novinka. Vlastnímu tématu se autor začíná věnovat na s. 21 až příliš stručnou informací o aktu konsekrace, následuje potom stejně stručné pojednání císařského kultu (s. 23-24). Jsou tu sice uváděny všechny podstatné zdroje pro vznik tohoto kultu v Římě (snad lze dodat ještě vliv euhémérismu), ale problematika sama si nepochybně zasloužila důkladnější pozornost, už jen na základě uvedené literatury. Na druhé straně, protože tématem práce není „konsekrace“, bylo už i časových důvodů upuštěno od diskuse s písemnými prameny (srov. pozn. 1 na s. 21), i když tyto informace by jistě práci „zvědečtily“; ovšem pro konsekrační mince samotné nevypovídají nic. Při pojednání o konsekraci je málo zdůrazněna zásadní (byť třeba i jen formální) role senátu, která vysvětluje uvádění písmen S.C. i na zlatých ražbách, což v jiných případech není.

Jádrem práce je pak uvedení konsekračních a pamětních mincí ražených císaři od Augusta po Commoda. Kandidát postupuje samozřejmě chronologicky, vždy s uvedením životních dat císařů a doby jejich vlády (chybné datum narození je u Caliguly), stručných okolností konkrétních vlád, důvody jednotlivých ražeb a jejich adresátů. Pro každý typ ražby je vybrán přímo do textu reprezentativní exemplář jako ilustrace (kvalitu vyobrazení je vesměs třeba ocenit; autor uvádí počítačové zdroje obrazové přílohy v soupisu bibliografie, bylo by ale vhodnější uvést vždy konkrétní zdroj k dané minci!). Mincovní kusy jsou popsány, texty legend jsou uvedeny zpravidla v originální podobě, i když by bylo vhodné

zkratky „přečíst“ v plném znění. Mince jsou identifikovány odkazem na RIC (na s. 79 je odkaz na Calico, ale tento autor v bibliografii chybí). Autor konstatuje novinky v ikonografii, poukazuje na některé zvláštnosti ve výbavě mince a rozdíly mezi variantami téhož typu. Soubor mincovního materiálu lze pokládat za pečlivě sestavený a zřejmě úplný; je dobře, že kol. Gašpár nezapomněl ani na zajímavý (a dojemný) případ „konsekrační mince“ pro jednoho Domitianova synka (s. 52).

Určitou slabinou práce je skutečnost, že kol. Gašpár nedokázal zpracovat svá pozorování ke konkrétním mincím do širší historické souvislosti a plně vyhodnotit svá zjištění v syntetičtějším pojednání vývoje konsekrační (a komemorativní) typologie a ikonografie. V práci se tedy objevuje jen část toho, co kandidát, hluboce se o římskou numismatiku zajímající, ví, zjistil a na jednotlivých místech nenápadně konstatoval, ale explicitně nerozvinul. Zřejmě mj. podcenil faktor času a při dokončování práce se ocitl v časové tísní, což jej přinutilo k nejvyšší stručnosti ve formulacích. V řadě míst naznačí pro výklad slibnou okolnost, ale hned od problému utíká (např. už zmíněná Domitianova mince na s. 79 aj.). Důkladnější pozornost mohla být věnována už jen popisu detailů na mincích, interpretaci symbolů (např. vůz, fénix), hlouběji vyhodnoceno provedení portrétů konsekrovaných (např. kde se vzala *corona radiata*, portrét s diadémem, prostovlasý). Myslím, že i mince ražené pro muže a pro ženy se daly výrazněji diferencovat; není vysvětlena „záplava“ ženských konsekrací ve 2. století n. l. atd. Na stručnost pak doplácí především Závěr práce, kde mj. postrádám v konzultacích diskutovanou „statistiku“ rozdělení konsekračních ražeb dle kovů a nominálů, které je důležité (jak kol. Gašpár dobře ví) z aspektu „určení“ mincí pro adresáty různých společenských vrstev.

Jazykově je výklad vcelku jasný, ale v textu zůstala řada prohřešků proti ortografii. Přepisy latinského textu jsou bez významnějších problémů.

Ve svém celkovém hodnocení konstatuji, že kandidát pracoval na svém tématu opravdu s velkým zájmem, sebral svůj mincovní materiál pečlivě a provedl jeho dílčí vyhodnocení. Syntéza jeho postřehů, která by podala systematický obraz vývoje konsekračních ražeb a jejich politického a náboženského pozadí, je však v práci jen naznačena. Práce splňuje v dostatečné míře požadavky kladené na bakalářskou práci a mohu ji tedy doporučit k obhajobě.

Doporučené hodnocení: velmi dobře.

Praha, 8. 9. 2014

Doc. Václav Marek